

We Lwowie, dnia 26. kwietnia 1901.

Aleg. 27

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie petycji gminy miasta Krakowa o uregulowanie prestacyi na płace nauczycieli za czas od roku 1883—1894.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 4. maja 1900 odstąpił Wysoki Sejm petycję prezydenta miasta Krakowa o uregulowanie prestacyi na płace nauczycieli za lata 1883—1894 Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia stosownych wniosków na najbliższej sesyi sejmowej.

W petycji powyższej zawiera się przedewszystkiem prośba o obniżenie pretensyi funduszu szkolnego krajowego do gminy miasta Krakowa, z tytułu nieuiszczonych prestacyj na płace nauczycielskie za czas od 1883 po koniec 1894 r. — wynoszącej 124.653 zł. 31 ct. a. w., na kwotę 75.367 zł. 28 ct. a. w. i przyjęcie tej kwoty, jako zupełne zaspokojenie pretensyi funduszu szkolnego krajowego, — a nadto

o pozwolenie spłacenia tej uszczuplonej kwoty w dwudziestu po sobie następujących ratach rocznych.

Stan rzeczy co do pretensyi funduszu szkolnego krajowego do gminy miasta Krakowa z tytułu niedopłaconych prestacyj na płace nauczycielskie w latach od 1883—1894 r. przedstawia się, jak następuje:

Celem pokrycia wydatków wynikających z Art. 27. ustawy z dnia 2. maja 1873, Nr. 250 Dz. ust. kraj., a względnie celem pokrycia niedoborów funduszu szkolnego miejscowego, oraz okręgowego w Krakowie, asygnowała c. k. Rada szkolna krajowa w latach od r. 1885 do 1894 włącznie, z funduszu szkolnego krajowego tytułem zaliczek zwrotnych następujące kwoty, a mianowicie asygnowano reskryptami:

z 29. listop. 1885 l.	15.011	.	.	.	1.500	zł.	—	ct.	a.	w.
z 1. paźdz. 1890 l.	17.544	.	.	.	6.000	"	—	"	"	"
z 20. paźdz. 1890 l.	18.542	.	.	.	9.985	"	54	"	"	"
z 4. listop. 1890 l.	18.902	.	.	.	640	"	—	"	"	"
z 22. paźdz. 1891 l.	20.060	.	.	.	20.000	"	—	"	"	"
z 26. wrześ. 1862 l.	19.968	.	.	.	17.913	"	—	"	"	"
do przeniesienia					56.038	zł.	54	ct.	w.	a.

z przeniesienia	56.038 zł. 54 ct. w. a.
z 27. paźdz. 1893 l. 22.980	28.896 " — " "
z 2. maja 1894 l. 9.051	30.810 " 86 " "
z 22. listop. 1894 l. 27.334	17.000 " — " "
Razem	132.745 zł. 40 ct. w. a.

Z powyższych zaliczek zwrotnych zwrócono funduszowi szkolnemu krajowemu tylko pierwszą w kwocie . . . . .

1.500 " — " "

pozostało więc . . . . . 131.245 zł. 40 ct. a. w.

z której to kwoty potrącić należy jeszcze wydatki na potrzeby szkolne, bibliotekę okręgową, przybory szkolne i rozmaite — które w myśl ustawy ciążą na funduszu szkolnym krajowym, w ogólnej kwocie . . . . .

5.518 " 48 " "

tak, że pozostało . . . . . 125.726 zł. 92 ct. a. w.

Orzeczeniem z dnia 8. października 1896 l. 19.687, wydanem w porozumieniu z Wydziałem krajowym, orzekła c. k. Rada szkolna krajowa, że gmina miasta Krakowa obowiązana jest powyższą sumę 125.726 zł. 92 ct. a. w. zwrócić funduszowi szkolnemu krajowemu. Orzeczenie to oparła c. k. Rada szkolna krajowa na postanowieniu Art. 19. ustawy z 28. grudnia 1882, względnie z 2. lutego 1885 Nr. 29. Dz. u. kr., w myśl którego gminie m. Krakowa, jako posiadającej własny majątek zakładowy nie miał być przyznany za cały czas powyższy żaden zasilek z funduszu szkolnego krajowego na pokrycie wydatków na płace nauczycieli.

Wskutek rekursu gminy miasta Krakowa, c. k. Ministerstwo wyznań i oświaty reskrytem z 19. października 1897 l. 5.091, uchyliło powyższe orzeczenie i zarządziło wydanie nowego orzeczenia po zreasumowaniu dochodzeń.

C. k. Ministerstwo zaznaczyło jednak przytem wyraźnie, że przez to nie zostaje naruszonym obowiązek gminy miasta Krakowa do zwrócenia funduszowi szkolnemu krajowemu tych kwot zaliczkowych, których asygnata nastąpiła w zastępstwie gminy miasta Krakowa z tego powodu, że gmina ta swojemu ustawicznemu obowiązkowi uiszczenia należących się od niej dodatków pieniężnych w wysokości 120/0 całej należności podatków bezpośrednich z dodatkami państwowymi zadość nie uczyniła. Fakt bowiem, że fundusz szkolny krajowy, aby umożliwić wypłatę plac nauczycielskich w krytycznym czasie przez asygnowanie zaliczek zastąpił gminę m. Krakowa w spełnianiu obowiązku z ustawy na niej ciążącego nie może sam przez się uzasadnić uwolnienia tej gminy od ciążącego na niej zobowiązania, a względnie od obowiązku zwrócenia zaasygnowanych z tego powodu zaliczek.

Cyfrowe oznaczenie tych zwrotów i wydanie w tym względzie orzeczenia ma według powyższego reskryptu ministeryalnego nastąpić stosownie do wyniku dochodzenia zarządzić się mającego przez organa c. k. Rady szkolnej krajowej przy współdziałaniu gminy m. Krakowa.

Dochodzenie to przeprowadzone komisyjnie w Krakowie w dniach od 16. do 24. listopada 1899 przy współdziałaniu reprezentantów gminy m. Krakowa i delegatów Wydziału krajowego wykazało, że gmina m. Krakowa w okresie od roku 1883 do końca r. 1894 nie dopłaciła do wysokości obowiązkowej ustawowej prestacyi na płace nauczycielskie ogółem sumy 124.653 zł. 31 ct. a. w.

Sumę tę obowiązana jest gmina m. Krakowa zwrócić funduszowi szkolnemu krajowemu, a obowiązek ten ma być na nią nałożony w orzeczeniu wydać się mającym przez c. k. Radę szkolną krajową w myśl polecenia zawartego w wspomnianym powyżej reskrypcie ministeryalnym z 19. października 1897 l. 5.091.

Uprowadzając wydanie takiego orzeczenia, wniosła gmina m. Krakowa w lutym 1900 r. podanie do Wydziału krajowego o załatwienie powyższej sprawy w drodze ugo-

dowej. Gmina ofiarowała Wydziałowi krajowemu kwotę 75.367 zł. 28 ct. a w., płatną w 20 ratach rocznych pod warunkiem, aby tą spłatą wszystkie pretensje funduszu szkolnego kraj. do gminy m. Krakowa, po koniec r. 1894 były uznane za wyrównane, tudzież pod dalszymi warunkami, aby gminie przyznano prawo prezenty nauczycieli w szerszym rozmiarze, niż je posiada dotychczas i aby od r. 1901 począwszy dodatki na płace nauczycieli były pobierane wprost od kontrybuentów. W odpowiedzi na to podanie Wydział krajowy oświadczył gminie, że zniesienie sumy, należącej się funduszowi szkolnemu kraj. z tytułu prestacyi na płace nauczycieli przekracza zakres kompetencji Wydziału kraj. który jedynie mógłby gminie zrobić ustępstwo ostatniej spłaty wierzytelności funduszu szkolnego. Wskutek tego gmina wniosła swą petycję do Wys. Sejmu.

W petycyi tej powtórzone są żądania gminy, zawarte w podaniu pierwotnie do Wydziału kraj. wniesionem, z dodatkiem jeszcze żądania zmiany Art. 18. ustawy kraj. z 24. kwietnia 1894. Nr. 49. Dz. u. kr., który zdaniem reprezentacyi miasta Krakowa nie jest dość jasno sformułowanym.

Żądanie swoje, co do zniesienia należnej funduszowi szkolnemu krajowemu, nieuiszczonej przez gminę prestacyi na płace nauczycieli z kwoty 124.653 zł. 31 ct. na kwotę 75.367 zł. 28 ct. a. w. uzasadnia gmina m. Krakowa przedewszystkiem w ten sposób, że suma owa funduszowi szkolnemu krajowemu właściwie wcale się nie należy, twierdzi bowiem gmina w swej petycyi, że do zwrotu tej sumy ani wogóle żadnych zwrotów prawnie nie jest obowiązana.

Twierdzenie to, które w każdym razie przynajmniej co do części pretensyi w kwocie 75.367 zł. 28 ct. a. w. zostaje w sprzeczności z własną ofertą gminy, usiłuje ona poprzeć szeregiem argumentów, które nie wymagają szczegółowego odparcia, wobec tego, że były już ze skutkiem pomyślnym zwalczane w ciągu długoletnich sporów, prowadzonych przez gminę z Wydziałem krajowym we wszystkich instancjach i przed Trybunałem administracyjnym, zwłaszcza zaś wobec faktu, stwierdzonego dochodzeniem komisyjnym, że gmina w krytycznym okresie nie dopełniła swego ustawowego obowiązku uiszczania 12⁰/₀ prestacyi na płace nauczycieli — w wysokości 124.653 zł. 31 ct. a. w., że przeto nie miała prawa do zasiłku z funduszu szkolnego krajowego wogóle, a w szczególności do zasiłku w kwocie 124.653 zł. 31 ct. a. w., że więc sumę tę niesłusznie i wbrew ustawie pobraną, funduszowi szkolnemu krajowemu zwrócić jest obowiązana.

Jedynym argumentem w petycyi gminy, zdolnym przemówić do przekonania Wydziału krajowego jest ten, że stan finansowy gminy m. Krakowa nie pozwala na zapłacenie funduszowi szkolnemu krajowemu odrazu tak wysokiej kwoty.

Wzgląd na niepomyślny stan finansów mógłby jednak uzasadnić tylko rozłożenie spłaty pretensyi na dłuższy szereg lat, podczas gdy gmina nie zadowala się tem ustępstwem, ale domaga się przedewszystkiem zniesienia samej sumy pretensyi i to z 124.653 zł. 31 ct. na 75.367 zł. 28 ct., t. j. domaga się, aby jej odpisano część pretensyi w kwocie 49.286 zł. 3 ct. a. w.

Nadmienić wypada, że gminie m. Krakowa ze względu na niepomyślny obecnie jej stan finansowy, zrobił już Wysoki Sejm uchwałą z 27. marca 1899 wielkie ustępstwo pozwalając na spłatę sumy 91.778 zł. 19 ct. dłużnej funduszowi szkolnemu krajowemu z tytułu niedopłaconej prestacyi, za czas od r. 1895—1898 w 15 rocznych ratach bez procentu.

Tą uchwałą zakreślił Wysoki Sejm niejako granicę, poza którą w sprawach tego rodzaju wychodzić nie należy. Wydział krajowy nie mógłby też żadną miarą popierać ze swej strony próby o odpisanie należącej się z ustawy prestacyi, lub choćby części prestacyi z powodu niepomyślnych stosunków finansowych gminy.

W ten sposób bowiem stworzyłoby się precedens w swych skutkach bardzo dla funduszu krajowego niebezpieczny, a względnie możnaby się narazić na słuszny zarzut nierównego traktowania rozmaitych gmin w kraju.

Z tych powodów Wydział krajowy musi stanowczo oświadczyć się przeciw uwzględnieniu próby gminy miasta Krakowa o odpisanie części należnej funduszowi szkolnemu krajowemu za lata 1883—1894 prestacyi w kwocie 49.286 zł. 3 ct. Natomiast sądzi Wydział krajowy, że wobec niepomyślnych stosunków finansowych gminy m. Krakowa, należałoby pozwolić jej na spłacanie należnej funduszowi szkolnemu krajowemu sumy 124.653 zł. 31 ct. a. w. w 20 równych rocznych ratach bez procentu.

Co do reszty żądań w petycyi zawartych nadmienia się :

1. że na pobieranie prestacyi na płace nauczycieli wprost od kontrybuentów a to od roku 1901 zgodzono się już i przypisano tę prestacyę kontrybuentom na podstawie orzeczenia c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 8. stycznia 1901 roku, l. 29.053;

2. że rozstrzygnięcie sprawy przyznania gminie miasta Krakowa prawa prezenty, stosownie do sumy opłacanej prestacyi może nastąpić tylko na podstawie obowiązującej ustawy;

3. że wniosek gminy miasta Krakowa, co do zmiany, względnie uzupełnienia Artykułu 18. ustawy z dnia 24. kwietnia 1894 roku, Nr. 49 Dziennika ustaw krajowych, nie jest zdaniem Wydziału krajowego uzasadnionym, ponieważ postanowienia tego artykułu są całkiem wyraźne i żadnego uzupełnienia nie wymagają.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

„Gminie miasta Krakowa zezwala się na spłacenie należnej funduszowi szkolnemu krajowemu reszty prestacyi na płace nauczycielskie z lat 1883 do 1894 w kwocie 124.653 zł. 31 ct. a. w. w dwudziestu równych rocznych ratach, począwszy od roku 1900“.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.**

Marszałek krajowy :

S. Bądeni w. r.

Sprawozdawca :

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.